

(א) נבס"א: פ, קס"ה, וכן בגל

(העמוד), (ג) רש"ל מ"ו, (ג) עני מוס' ע"ז כח. ד"ה ככ"ו, (ד) מולין פו. [ע"ש היענן], (ה) גני הלקוט עמא חד דקמינ כי אז אהפוך אל עמיס שפה צדוה וגו' צפניה ג, (ו) עני מוס' צ"ק פג. ד"ה שני אלפיט], (ז) יוחא אכולי עלמא פ"ג, (ח) [מקה שרה מ"י מכה שרה ערוך ערך גמר], (ט) [צ"ק פ.], (י) [צ"ק ס:], (יא) [מקה שרה פ' טה א"ב אבות כ"ג, (ב) טה אבות פ' טה א"ב אבות, (ג) נבס"א: קס"ה, (ד) נבס"א: קס"ה,

הגהות הב"ח

(א) נב' בגל יוס א"ל ולא יפה:

רבינו חננאל

שועלים היו לו ל"ר מאיר ואנו לא באת לדינו אלא אחת. אבות יאכלו בוסר ושני בנים תקניה וידוע היא. א"ל קיסר לרבי"ג שתי רשויות הן א' יוצר וא' בורא. א' ברא הרוח וא' יצר הרים שנאמר כי הנה יוצר הרים ובורא רוח. א"ל א' הכי בני אדם דכתבי ויבאי ויצר הכי נמי דשתי רשויות בראוהו. הנה בטבת אחת בפניו של אדם כתוב נוטע ויוצר דכתבי הנוטע און הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט. א' נטע האון וא' יצר העין. א"ל אין. א"ל ובשעת מיתה כולן נתפייסו כלומר וכי הסבירו כולן בשעת מיתה שימיה זה האון זה העין כל אחד מה שעשה שנמצאו כל אבריו מתים ביחד. א"ל אמנשא לאמימר מפלגן לעילא דהורמיו ומפלגן לתתא דאורמיו. כלומר הורמיו ברא הפה שמכניס הטעמים היפ"י והמסקים הקנינים ויוצא בנה. ואורמיו ברא מלמטה הקנינים שפושטין העיני והשתן ויוצא בנה. א"ל ההוא מינא לר' אבהו אלהיכם גחכן הוא שאמר ליהוקאל שכב על צדך השמאלי כלומר דרך שחוק דבר זה. א"ל הקב"ה יסירו מפני שהוא גדול שבדור כדי למרק עונותיהן של ישראל. ותוב אמר אלהיכם כהן הוא דכתבי ויקחו לי תרומה. כד קבריה למשה שנאמר וקבור אותו בני במאי טביל הלא כתי' מי מרד בשעלו מים אנה [נמצא] מים [כ"כ] שישבול בהן א"ל באש דיעקר טבילה באש היא כי כל דבר בשאש הוא אוכלתו הוא שצריך טבילה במים. שנאמר כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וכל

אזוס יאכלו צוסר. משל הוא שרימה ליכנס חצרו עליו במקלות צא להרוג את השועל אמר לה הלקוח אלא בשציל אצ"ל לוקה אמר לו הן האצות יאכלו צוסר וגו' אזל צא עמי וארלך מקוס לאכול ולשצוע צא לו על הצאר ועל שפתו מוטל עך והצבל מושכז עליו ושני ראשי הצבל שני דליים קשורים נכנס השועל גדלי העליון והצביד וירד למטה ודלי התחתון עלה אמר לו הזאז למה אתה נכנס לשם אמר לו יש כאן צצר וגבינה לאכול ולשצוע והראה לו דמות הלצנה צמיס כדמות עגול כמין גבינה עגולה אמר לו אני היאך ארד א"ל הנכנס אתה גדלי העליון נכנס והצביד וירד ודלי שהשועל עליו עלה א"ל היאך אני עולה אמר לו דציק מנרה נחלן ויצא רשע תחתיו לא כך כתיב מאזני דצק וגו': **צוסר**. ענינים קודס צישולם ומקיהן את השיניס: **אמרס** לו סנו **לי דונוס אחר**. שופט נלקוס נקמה: **אופציה סופיה צחשא**. תמת הרמין קלינני' צלע"ז וכן דרך צלייתה ומתוך שרעה אותה צגנומה נמאסת עליו: **הוס מאיס'** ליה. שיראה צחמוכה קודס גמר תקונה: **אנהייכו מאי עבדי**. מכתש^[כ] הוס וכצבור אין הוא יכול להכחישיני: **חננשא**. קדוני"ך צלע"ז: **ארכילא**. קרוצו"ל צלע"ז: **וקא מהדר ליה**. סניצ סניצ צארכילא: **מני לי כוכבי**. מנויין לי הכוכבים כלומר יודע אני מספרס: **לא ידעס**. שצריך אתה למנוטס: **דאיכא צקיע ידעס**. צלל מנין ולמנוטס אינן יכול: **מי שצרא הריס לא צרא רוח**. שזה נקרא יוצר זה נקרא צורא ושני שמות הס: **הני נמי**. מי צורא אצב זה לא צרא אצב זה ואס תאמר כן הוא הא תינח צאצריס המרוחקיס מיהו טפח על טפח יש צו צאצס וצאוחו טפח יש צו שני נקציס האון והעין קרי להאי נוטע און ולהאי יוצר עין תאמר שנתעסקו שניס צאוחו טפח אמר לו הן: **וכי צעע מיהס שניס נתפייסוס**. הצעלים נוטע והיוצר מסקמיון להמיתו: **אמוגושא**. מכסף. יודע אני על ידי כישוף דמחליץ ולמעלה: **דסורמיו**. עד כדאמר הורמיו צר לילתא צצצא צתרא (דף עג.). **דסורמיו**. הקדוש צרוך הוא קרי הכי: **והיכי שניק ליה**. (אמר לו היאך שניק) אהורמיו להורמיו לאעצרא מיה סרוחיס צארעיה א"כ היאך מניח אהורמיו להעביר מים צארנו שכל מה שאצס מכניס דרך פיו מוילא דרך הנקציס המתמוניס: **לא מלינו למיהו כוטייכו**. שאי אפשר להיות לנו ערלה: **דוכי למלנא**. נוטחו ומשתיקו צדצריו ומציישו: **לציצרי**. מקוס חיות רעות של מלכות: **קרייה**. רצן גמליאל לשמעיה דכופרס): **מחיייה צאפתקיה**. הכהו על זאורו: **א"ל כופר ס: שמשא אכונא עלמא ניהא**. שמשא חמה: **גחכן**. חוכא דמשחק צנציאיו: **מ"ט דשציעיס**. למה לזה הקצ"ה על השמיטה: **דשויל לסרווישו**. שמהא מועלת לשנייהס כמו (אסת"ג) אין שווה להניחס: **כדי שסדעו וכו'**. ולא ירוס

לצצס צצצא ארכנס ותשכחו עול מלכותו: **וכל אשר לא יצא וכו'**. דחיייה דחיייה ודרש להו הכי כל מי שאינו יכול לצא צצא מפני שיסרק מעצירו צמיס: **כל הגויס כאין גגדו**. גס אחכס לא הוילא מן הכלל: **מידכו**. נציאיש שילאו מכס דהיינו צלעס שהיה נכרי והעיד עלינו שאין אנו צאוחו כלל: **ובגויס**

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

ל"ט.

תורה אור

1. מה לכם אתם משלים את הפקשל הזה על אדמת ישראל לאמר אבות יאכלו בסר ושני הבנים תקניהו:

2. מאזני צדק אבני צדק איפת צדק וזון צדק יודה לכם אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים:

3. צדיק מצדה נחליץ ויבא רשע תחתי:

4. ויפל יי אלהים ותקפה על האדם וישן ויחש אחת מצלעתיו ויסקר בשר תחתנה:

5. מונה מספר לבוכבים לקלם שמות יקרא:

6. כי הנה יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחו עשה שחר עיפה ורץ על פמתי ארץ יי אלהי צבאות עמוס דיג שמו:

7. הניטע און הלא ישמע אם יצר עין הלא יביט. תהלים צד ט

8. ואתה שכב על צדך השמאלי ושמת את עין בית ישראל עליו מספר הימים אשר תשקב עליו תשא את עינכם:

9. וכלית את אלה ויחכבה על צדך הימני שנית וישאת את עון בית יהודה ארבעים יום יום לשנה יום לשנה נתתי לך: יחזקאל ד ו

10. דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבקו לבו תקחו את תרומתי:

11. מי מרד בשעלו מים וישמים צורת תבן וכל שקל שקלש עפר הארץ ושקל בפלס הרים ונקעות במאונקים: ישעיהו מ יב

12. כי תהא ין באש ובוא וכסופה מרבבתי ל'קשיב בחמה אפו ויגערותו בלחבי אש:

13. כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים:

14. ומי כעמך בישךאל גוי אחד בארץ אשר הלבנו אלהים לפדות לו שם לעם ולשום לו שם ולקעות לכס הגדולה וקראות לארצך מפני עמך אשר פדית לך ממצרים גוים ואלקיהו:

15. כל הגוים כאין גגדו מאקס ותרוה נחשבו לו:

ישעיהו מ ז

לעזי רש"י

קלינני' (באיטלקית).

קדוני"ך (קדוני"ך] חבישים (פירות).

קרוצו"ל. מסנת (בפרובנסאלית).

דהורמיו. צקונטרס גרס קמא צלל אל"ף וצתרא צאל"ף ור"ת גריס תרוייהו צלל אל"ף אלא קמא הורמיז צויין כמו (צ"צ דף ט. ושס) אפרס הורמיז שהוא לשון מן מאת המקוס אפרס כמו (צ"מ דף ק"ט). אפריון נמטייה וצתרא הורמיז צנויין כמו הורמיז צר לילתא (צ"צ דף עג.).

במאי מביא. הא לא קשה ליה היאך נעמא דישראל נקראו צניס למקוס:
הדרן עלך אחד דיני ממונות

דבישרא איתרו לה אותבה תותי כחשא אפיקתה אמרה ליה אכול מהאי אמר לה מאיסא לי אמרה ליה ואדם הראשון נמי אי הות שקילה כהדיא הוה מאיסא ליה א"ל כופר^[כ] לרבן גמליאל ידענא אלהייכו מאי קא עבדי^[ג] (והיכן יתיב) איתנגד ואיתנח א"ל מאי האי א"ל כן אחד יש לי בכרכי הים ויש לי גיעוועיס עליו בעינא דמחיות ליה ניהלי אמר מי ידענא היכא ניהו א"ל דאיכא בארעא לא ידעת דאיכא בשמיא ידעת אמר ליה כופר לרבן גמליאל כתיב^[ד] מונה מספר לכוכבים מאי רבותיה אנא מצינא למימנא כוכבי אייתי חבושי שדיניהו בארכילא וקא מהדר להו אמר ליה מנינהו א"ל אוקמיניהו א"ל רקיע נמי הכי דרא איכא דאמרי הכי א"ל מני לי כוכבי א"ל אימא לי^[ה] ככך ושיניך כמה הוה שדא ידיה לפומיה וקא מני להו א"ל דאיכא בפומיך לא ידעת דאיכא ברקיעא ידעת א"ל כופר לרבן גמליאל^[ז] מי שברא הרים לא ברא רוח שנאמר^[ח] כי הנה יוצר הרים ובורא רוח אלא מעתה גבי אדם דכתיב ויצר וייצר הכי נמי מי שברא זה לא ברא זה טפח על טפח יש בו באדם ושני נקבים יש בו מי שברא זה לא ברא זה שנאמר^[ז] הנוטע אוון הלא ישמע ואם יוצר עין הלא יביט א"ל אין א"ל ובשעת מיתה כולן נתפייסו א"ל ההוא אמגושא לאמימר מפלגן לעילאי דהורמיו מפלגן לתתאי דאהורמיו א"ל א"כ היכי שביק ליה אהורמיו להורמיו לעבורי מיא בארעיה אמר ליה קיסר לר' תנחום תא ליהוו כולן^[ט] לעמא חד אמר לחיי און דמהלינן לא מצינו מיהו כוותייכו אתון מהליתו והוו כוותן א"ל מימר שפיר קאמרת מיהו כל דוכי למלכא לשדויה לביבר שדויה לביבר ולא אכלוה א"ל ההוא מינא האי דלא אכלוה משום דלא כפין הוא שדויה ליה לדידיה ואכלוה א"ל כופר לר"ג אמריתו^[י] כל בי עשרה שכינתא שריא כמה שכינתא איכא קרייה לשמעיה מחא ביה באפתקא א"ל אמאי על שמישא בביתיה דכופר א"ל שמישא אכולי עלמא ניהא ומה שמישא דחד מן אלף אלפי רבוא שמישי דקמי קודשא בריך הוא ניהא^[י] לכולי עלמא שכינתא דקב"ה על אחת כמה וכמה א"ל ההוא מינא לרבי אבהו אלהיכם^[יג] גחכן הוא דקאמר ליה ליהוקאל שכב על צדך השמאלי וכתיב^{[י} וישכבת על צדך הימני אתא ההוא תלמידא א"ל מ"ט דשביעתא א"ל השתא^[ט] אמיינא לכו מילתא דשויא^[י] לתרווייהו אמר הקב"ה לישראל זרעו שש והשמיטו שבע כדי שתדעו שהארץ שלי היא והן לא עשו כן אלא חטאו וגלו מנהגו של עולם מלך בשר ודם שסרחה עליו מדינה אם אכורי הוא הורג את כולן אם רחמן הוא הורג חצים אם רחמן מלא רחמים הוא מייסר הגדולים שבהן ביסורין אף כך הקב"ה מייסר את יחזקאל כדי למרק עונותיהם של ישראל א"ל ההוא מינא לרבי אבהו אלהיכם כהן הוא דכתיב^[י] ויקחו לי תרומה כי קבריה למשה במאי טביל וכי תימא במיא והכתיב^[י] מי מדד בשעלו מים א"ל בנורא טביל דכתיב^[יב] כי הנה ה' באש יבא ומי סלקא טבילותא בנורא א"ל אדרבה עיקר טבילותא בנורא הוא דכתיב^[יג] וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים אמר ליה ההוא מינא לרבי אבינא כתיב^[יד] מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ מאי רבותייהו אתון נמי ערביתו בהדן דכתיב^[טו] כל הגוים כאין גגדו אמר ליה מדידכו אסהידו עלן דכתיב

ובגויס

ובגויס

ובגויס

